

0175-0189- SS Eleutherius - Decretalia

O93, f. 13vb; N442, f. 35rb; V630, f. 36ra; I83, f. 74vb; VD38, f. 67rb; SG670, p. 131b; P9629, f. 10v

¹INCIPIIT^{2 3} EPISTOLA DECRETALIS ELEUTHERI⁴ PAPAE.

Eleutherus⁵ episcopus universis ecclesiis per Galliae provincias domino militantibus <V630, f. 36rb> in domino salutem.

Magno munere <VD38, f. 67va> misericordiae dei totius ecclesiae catholicae multiplicata sunt gaudia, cum multos populos ad domini⁶ servitium festinare cognovimus.

Qua⁷ de re necessarium iudicavimus vos instruere, ut escas, quas vitare⁸ vos audivimus irrationabiliter, non respuatis. Scitis⁹, fratres, legislatorem¹⁰ do<I83, f. 75ra>cuisse omnia, quae creavit deus, erant valde bona. Et ipsa per se veritas ait: Non, quod intrat in os, coinquinat¹¹ hominem, sed quod exit de ore. Unde constat non debere¹² refutare^{13 14} escas communes, quas deus ad cibos tribuit fidelibus suis. Et in actibus <SG670, p. 132a> apostolorum de mundis escis legitur ita¹⁵: Postera autem die iter tribus¹⁶ facientibus¹⁷ domesticis cum¹⁸ Petro et appropinquantibus civitati, ascendit Petrus¹⁹ in superiora, ut oraret circa horam sextam, et cum esuriret, voluit gustare. Parantibus autem eis cecidit super eum mentis excessus²⁰ et vidit caelum apertum et descendens vas quoddam velut²¹ linteum magnum quattuor initiis submitti^{22 23} de caelo in terram²⁴, in quo erant omnia quadrupedia et serpentina terrae et vola<VD38, f. 67vb>tilia caeli. Et facta est vox ad eum: Surge, Petre, occide et manduca. Ait autem Petrus: Absit, domine, <O93, f. 14ra> quia numquam manducavi omne commune²⁵ et immundum. Et vox iterum secundo ad eum: Quae²⁶ deus purificavit, tu commune²⁷ ne dixeris. Hoc autem factum est per²⁸ ter, et statim receptum est vas in caelum.

De²⁹ accusationibus ergo clericorum³⁰, super³¹ quibus consulti^{32 33} su<I83, f. 75rb>mus, quia³⁴ omnes eorum accu<SG670, p. 132b>sationes difficile est ad sedem apostolicam deferre³⁵, definitiva^{36 37} episcoporum tantum iudicia³⁸ huc deferantur³⁹ et⁴⁰ huius sanctae sedis auctoritate finiantur, sicut ab apostolis eorumque successoribus multorum consensu⁴¹ episcoporum iam definitum est. Nec in⁴² eorum ecclesiis alii aut praepoantur aut ordinentur, antequam hic eorum iuste⁴³ terminentur negotia, quoniam, quamvis liceat apud provinciales et metropolitanos atque primates eorum ventilare accusationes vel criminationes, non⁴⁴ tamen licet definire, secus^{45 46} quam <V630, f. 36va> praedictum est. Reliquorum vero clericorum apud provinciales et metropolitanos ac primates et ventilare et iuste finire licet⁴⁷.

Iudicantem⁴⁸ tamen oportet cuncta rimari^{49 50} <VD38, f. 68ra> et ordinem rerum plena inquisitione discutere interrogandi ac praepoendi⁵¹ adiciendique praebita^{52 53} patientia ab eo⁵⁴, ut ibi⁵⁵ <N442, f. 35va> actio ambarum partium limitata^{56 57} <SG670, p. 133a> sit pleniter. Nec litigantibus⁵⁸ iudex prius sua⁵⁹ velit sententia obviare⁶⁰, nisi quando ipsi iam <I83, f. 75va> peractis^{61 62} omnibus nihil⁶³ habeant in⁶⁴ quaestione, quod proponant, et tamdiu actio ventiletur, quousque rei veritas perveniatur⁶⁵. Frequenter interrogari⁶⁶ oportet, ne aliquid praetermissum⁶⁷ forte remaneat⁶⁸, quod adnecti⁶⁹ conveniat.

Induciae enim non modicae ad inquirendum⁷⁰ dandae⁷¹ sunt, ne aliquid praepropere^{72 73} agi⁷⁴ a quacumque parte videatur, quia per subreptionem⁷⁵ multa proveniunt^{76 77}.

Nihil^{78 79} tamen absque legitimo et idoneo accusatore fiat. Nam⁸⁰ et dominus noster Iesus Christus Iudam furem esse sciebat, sed quia non est accusatus, ideo non est eiectus. Et quicquid inter apostolos egit, pro dignitate ministerii ratum⁸¹ mansit. Nam si leges⁸² saeculi accusatores⁸³ requirunt, quanto magis ecclesiasticae regulae. Docent⁸⁴ enim terrestria et hu<SG670, p. 133b>mana, quae sint⁸⁵ ecclesiastica atque caelestia.

<P9629, f. 11r> <VD38, f. 68rb> De accusa[tionibus vero comprovincialibus⁸⁶ ita legitur esse statutum: Si quis⁸⁷ super⁸⁸ quibuslibet⁸⁹ criminibus⁹⁰ quem]libet clericum pulsandum⁹¹ cre[diderit, in provincia, in qua consistit ille, qui pulsa<I83, f. 75vb>tur, suas exerat⁹² actiones, nec aestimet eum alibi aut longius] ad iudicium pertrahendum. Illi⁹³ vero, [qui pulsatus fuerit, si iudicem suspectum habuerit⁹⁴, liceat appellare. Caveant etiam] iudices ecclesiae, ne⁹⁵ absente eo, cuius⁹⁶ causa ventilatur, sententiam⁹⁷ pro[ferant⁹⁸, quia irrita erit, quippine⁹⁹ et¹⁰⁰ causam¹⁰¹ profecto dabunt.]

Proditoris vero nec calumnia nec vox audiatur. Nemo enim debitorem¹⁰² amplius pot[est cognoscere quam ille, qui iniuriam eiusque s]usti<V630, f. 36vb>nuit nequitiam. Oppressis namque ab omnibus in cunctis subveniatur^{103 104} causis. Haec omnia summopere sunt attendenda.

Nec¹⁰⁵ criminatio minorum, quanto <SG670, p. 134a> magis episcoporum, facile est recipienda dicente domino: Non sequeris turbas ad faciendum malum. Et alibi: Non suscipias vocem mendacii. Et in Paralipomenon¹⁰⁶ legitur: Omnia corda scrutatur¹⁰⁷ dominus¹⁰⁸ et omnem cogitationem novit. Homo vero videt in facie¹⁰⁹, deus autem¹¹⁰ in corde. Et alibi scriptum est: <VD38, f. 68va> Non potest humano condemnari examine¹¹¹, quem deus suo iudicio reservavit¹¹². Igitur <I83, f. 76ra> omne pondus et circumstantia adversariorum nocumenta¹¹³

per patientiam, fratres, comprimere satagite scientes, quia subversi¹¹⁴ sunt huiusmodi et delinquant¹¹⁵ proprio ore damnati, quia, qui fratres accusant vel infestant, non¹¹⁶ eos diligunt, sed magis neglegunt et peccant dicente apostolo: Dilectio proximi malum non operatur. Et alibi: Qui non diligit fratrem suum, quem videt, deum, quem non videt, quomodo potest <SG670, p. 134b> diligere?

Nos enim humiles corde, ad ea, quae recta sunt, adiutore domino sapienter <N442, f. 35vb> vinculo caritatis vobiscum¹¹⁷ sumus constricti religionem^{118 119} catholicam in omnibus fortiter defensantes. Improbis¹²⁰ probe¹²¹ resistere non neglegamus, unde dictum est: Neglegere¹²² enim¹²³, cum¹²⁴ possis deturbare¹²⁵ perversos, nihil est aliud quam fovere¹²⁶, nec caret scrupulo¹²⁷ societatis occultae, qui manifeste¹²⁸ facinori^{129 130} desinit obviare¹³¹. Huius¹³² rei gratia universalis¹³³ vobis a Christo Iesu commissa est ecclesia, ut pro omnibus laboretis et cunctis opem¹³⁴ ferre non neglega<I83, f. 76rb>tis. <VD38, f. 68vb> Frater autem¹³⁵ fratrem¹³⁶ adiuvens exaltabitur¹³⁷, et allidens¹³⁸ dissipabitur. Quapropter relevate^{139 140} semper oppressos, corripite¹⁴¹ inquietos¹⁴², ut zizania¹⁴³ dominicam messem¹⁴⁴ non possit suffocare¹⁴⁵.

Data V¹⁴⁶ Idus Iulii Paterno et Bradua¹⁴⁷ cc.¹⁴⁸ cons.

O93, f. 14ra; N442, f. 35vb; V630, f. 36vb; I83, f. 76rb; VD38, f. 68vb; SG670, p. 134b; P9629, f. 11r

1 In P9629 sind einige Passagen des Briefes wegen Beschädigung der Handschrift nicht lesbar; diese sind im Text durch [...] gekennzeichnet

2 am Rande DECRETA ELEUTHERI

3 Überschrift] EPISTOLA ELEUTHERII PAPAE SG670

4 ELEUTHERII V630; ELEUTHERIS I83

5 ELEUTHERIUS V630; SG670

6 eius korr. aus domini SG670

7 am Rande Quapropter VD38

8 am Rande instruere docere VD38

9 am Rande Nullam escam inmundam P9629

10 am Rande datorem VD38

11 quoinquinat P9629

12 deberi korr. aus debere P9629

13 am Rande respuere VD38

14 refutare fehlt V630; refutare korr. aus refustare VD38; refutari korr. aus refutare SG670

15 ita fehlt SG670

16 illis korr. aus tribus P9629; illis N442; I83; SG670

17 facientibus domesticis cum Petro] facientibus korr. aus facientibus domesticis cum petro SG670

18 cum Petro fehlt VD38

19 petrus korr. aus petros V630

20 am Rande quia mente terrena transcendit VD38

21 velut fehlt I83

22 am Rande dimitti subponi VD38

23 submitti] sunt mitti P9629

24 terra V630

25 am Rande sordidum VD38

26 Quod VD38

27 commune ne] ne commune korr. aus commune N442; ne commune SG670

28 per ter korr. aus preter P9629

29 am Rande De accusationibus clericorum N442; V630; VD38

30 clericorum] clericalium prespiterorum korr. aus clericorum SG670

31 interlinear de VD38

32 interlinear interrogati VD38

33 consulti] consulti non korr. aus consulti P9629; consulti korr. aus consulti non SG670

34 am Rande Item de eadem re helutherius ita ait VD38

35 am Rande denunciare VD38

36 interlinear certa VD38

37 finitivae I83

38 indicia SG670

39 deferantur korr. aus deferatur V630

40 ut I83; VD38

41 concessu SG670

42 in fehlt P9629

43 iusta *N442; I83; VD38; SG670*
44 non tamen *korr. aus non P9629*
45 *am Rande* aliter *VD38*
46 secus quam] eis ut *SG670*
47 *am Rande* conceditur *VD38*
48 *am Rande* De discutiendis criminibus *P9629*
49 *am Rande* investigare *VD38*
50 crimina *SG670*
51 proponendi *VD38*
52 *am Rande* data concessa *VD38*
53 præterea *SG670*
54 ut] eo teneatur *korr. aus eo SG670*
55 ibi actio] obiecta *korr. aus aus ibi actio P9629; obiecta SG670*
56 *interlinear* terminata *VD38*
57 limitata *korr. aus limita V630; limata korr. aus limitata P9629; limita I83; limata SG670*
58 *am Rande* contententibus *VD38*
59 sua velit] velit sua *I83; VD38; SG670*
60 *am Rande* contradicere *VD38*
61 *am Rande* finbitis transactis *VD38*
62 peracti *I83*
63 nil *O93; I83; SG670*
64 in quaestione] inquisitione *korr. aus inquesitione VD38*
65 inveniatur *V630; reperiatur VD38; perquiratur korr. aus perveniatur SG670*
66 interrogare *VD38*
67 praetermissum] praetermissum ne *V630*
68 maneat *SG670*
69 *am Rande* adiungi *VD38*
70 querendum *VD38*
71 dandi *O93*
72 *am Rande* valde festinanter *VD38*
73 propere *P9629; VD38; SG670*
74 agi *korr. aus agit VD38*
75 *am Rande* deceptionem *VD38*
76 *am Rande* accidunt *VD38*
77 perveniunt *I83*
78 *am Rande* Ut nihil sine accusatore fiat *I83*
79 nil *I83; SG670*
80 *am Rande* De acusatoribus *P9629*
81 *am Rande* dignum *VD38*
82 legis *P9629*
83 accusatores] accusatores quales sint *korr. aus accusatores SG670*
84 Docent enim *korr. aus Docent P9629*
85 sunt *SG670*
86 conprovincialium *VD38*
87 quis super] quis *korr. aus quis super SG670*
88 *am Rande* de quibuslibet rebus *VD38*
89 quibuslibet criminibus *fehlt I83; SG670*
90 criminibus quemlibet *fehlt VD38*
91 *interlinear* id est accusandum *SG670*
92 *am Rande* peragat *VD38*
93 Ille *V630; I83; VD38; SG670*
94 habuerit] habuerit nos *SG670*
95 *am Rande* Ne absens iudicetur *P9629*
96 cuius causa ventilatur sententiam proferant quia *korr. aus cuius VD38*
97 sententia *I83*
98 proferat *O93*
99 quippine] qui poene *V630; qui nec I83; quia nec korr. aus quia quia nec SG670*
100 et *fehlt I83; SG670*
101 causam *korr. zu causam in sinodo VD38*
102 *interlinear* alibi proditorem *SG670*

- 103 *am Rande* adiuvetur succurratur VD38
104 subveniat *korr. aus* subvenitur SG670
105 *am Rande* acusationem non facile suscipiendam P9629
106 Paralipomenon] paralipemonon *korr. aus* paralipemenon V630; paralyemenon SG670
107 scrutatur *korr. aus* scrutator P9629
108 deus I83
109 faciem N442; I83; SG670
110 autem *fehlt* VD38
111 *am Rande* iudicio VD38
112 reservabit SG670
113 *am Rande* lesiones VD38
114 *am Rande* depravati sunt VD38
115 *am Rande* peccant VD38
116 no N442
117 nobiscum I83
118 *am Rande* cultum VD38
119 religionem] Religionem ergo *korr. aus* Religionem SG670
120 *am Rande* impatientibus malignis VD38
121 *am Rande* pacienter perfecte VD38
122 Neglegere *korr. aus* Neglere N442
123 etenim N442
124 cum *korr. aus* non P9629
125 deturbare *korr. aus* oleturbare (*nach erstem Korrekturversuch zu nolle turbare*) SG670
126 *am Rande* nutrire protegere VD38
127 *am Rande* suspitione VD38
128 manifeste *korr. aus* manifeste VD38; manifesto SG670
129 *interlinear* peccato VD38
130 facinoris I83
131 *am Rande* resistere contradicere VD38
132 Hius VD38
133 universalis vobis *korr. aus* universalis P9629
134 *interlinear* auxilium VD38
135 autem fratrem *fehlt* I83
136 fratre VD38
137 exaltabitur *korr. aus* exaltabatur VD38
138 *am Rande* nocens VD38
139 *am Rande* sublevate VD38
140 relegate N442
141 *interlinear* repraehendite VD38
142 *am Rande* incapientes VD38
143 *interlinear* semina diaboli VD38
144 messem non possit] non possit messem N442; VD38: non possint messem I83; non possint messem *korr. aus* non possit messem SG670
145 *am Rande* strangulare VD38
146 VI SG670
147 bradua *korr. aus* braduo SG670
148 cc. cc. I83